

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
В СФЕРІ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ/FINTECH)»

Харків 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
В СФЕРІ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ/FINTECH)»

для студентів 1 курсу денної форми навчання
(другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Право»)

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 1

01 вересня 2022 р., протокол № 1

Харків 2022

Навчально-методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з вибіркової навчальної дисципліни «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ/FINTECH)» для студентів 1 курсу денної форми навчання (другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Право») / уклад. : В. П. Янишен. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 63 с.

Укладач: В.П. Янишен

ЗМІСТ

Вступ	5
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи	8
Програма навчальної дисципліни	9
Список літератури, нормативно-правових актів та інтернет-ресурсів до всіх тем	11
Завдання до практичних занять та самостійної роботи	18
Тема 1. Поняття та сутність ринку фінансових послуг.	18
Тема 2. Учасники ринку фінансових послуг.	22
Тема 3. Державне регулювання та нагляд на ринку фінансових послуг.	28
Тема 4. Поняття, правова природа та види фінансових та супровідних послуг.	32
Тема 5. Договір про надання фінансової послуги.	36
Тема 6. Міжнародні фінансові операції.	40
Тема 7. Фінансові технології в Україні та світі.	47
Тема 8. Віртуальні активи.	52
Тема 9. Інноваційні фінансові технології.	54
Поточний контроль знань студентів	57
Критерії оцінювання знань та умінь студентів	58
Перелік тем для підсумкової роботи	63

ВСТУП

Стрімкий розвиток фінансового сектору свідчить про перехід України на якісно новий рівень у цій сфері. Як підкреслено у Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, візія фінансового сектору України – це інтегрований у міжнародний простір, ефективний, стійкий та конкурентоспроможний фінансовий сектор, який динамічно розвивається та забезпечує вагомий внесок у стале та інклюзивне економічне зростання України. Фінансовий сектор України є драйвером сталого та інклюзивного розвитку економіки України та сприяє підвищенню добробуту громадян через забезпечення ефективного акумулювання, розподілу та обігу фінансових ресурсів в економіці. Широке впровадження фінансових технологій (FinTech) в Україні, законодавче закріплення правового регулювання віртуальних активів, діджиталізація повсякденного життя викликає необхідність оперативного забезпечення як нормативно-правовою базою так і кадровим потенціалом різноманітних процесів. Цьому покликана сприяти також і навчальна дисципліна «Правове регулювання діяльності в сфері надання фінансових послуг/fintech)», спрямована на ґрунтовне оволодіння студентами теоретичними знаннями та практичними навиками у сфері фінансових відносин.

Унікальність навчальної дисципліни полягає в можливості студентів одержувати цінні знання та досвід одночасно як від викладачів так і від визнаних правників-практиків провідних адвокатських компаній України та світу. Студенти матимуть змогу ознайомитися з загальносвітовими тенденціями розвитку фінансових ринків, міжнародними фінансовими фінансами, передовими фінансовими технологіями, використання криптовалюти тощо, а також практичну складову вказаних процесів.

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових і практичних знань у сфері надання фінансових послуг, функціонування ринку фінансових послуг, інноваційних фінансових технологій, а також захисту прав клієнтів (споживачів) фінансових послуг.

Завдання:

- формування необхідних сучасному юристу комплексу юридичних компетенцій у сфері фінансових послуг, сучасних інноваційних фінансових технологій;
- набуття розуміння загальних організаційно-правових засад функціонування ринку фінансових послуг, діяльності надавачів фінансових та/або супровідних послуг, державного регулювання та нагляду за такою діяльністю;
- розвиток навичок і вмінь здійснення аналізу вітчизняного, зарубіжного та міжнародного законодавства, що регулює відносини з надання/одержання фінансових послуг, захисту прав клієнтів (споживачів) фінансових послуг;
- визначення актуальних проблем у сфері регулювання фінансових послуг та ефективних механізмів їх подолання;
- дослідження прикладних проблем регулювання фінансових послуг, становлення та розвитку фінансових технологій;
- формування здібностей проведення правового аналізу договору про надання фінансових послуг;
- опанування вмінням застосування положень вітчизняного законодавства, законодавства зарубіжних країн та міжнародного законодавства при вирішенні практичних завдань.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі ***результати навчання:***

- Визначати природу і характер відносин у сфері державного регулювання та нагляду на ринках фінансових послуг.
- Розуміти призначення положень міжнародних, європейських та національних правових актів для вирішення спорів, які виникають з приводу фінансових послуг.
- Формулювати правові позиції при вирішенні практичних завдань,

пов'язаних із фінансовими послугами, фінансовими технологіями (FinTech), ринком фінансових послуг, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

- Дискутувати зі складних правових проблем, пов'язаних із питаннями фінансових послуг, фінансових технологій (FinTech), ринком фінансових послуг, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

- Володіти навичками опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності у сфері фінансових послуг.

- Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі у сфері застосування законодавства при вирішенні спорів, пов'язаних із питаннями фінансових послуг, фінансових технологій (FinTech), ринком фінансових послуг.

**ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

№ п/п	Назва теми лекції, семінарського і практичного заняття	Обсяг у годинах			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття,	Самостійна робота
	Модуль 1. Ринки фінансових послуг				
	Тема 1. .Поняття та сутність ринку фінансових послуг	12	2	2	8
	Тема 2. Учасники ринку фінансових послуг	12	2	2	8
	Тема 3. Державне регулювання та нагляд на ринках фінансових послуг	12	2	2	8
	<i>Разом</i>	36	6	6	24
	Модуль 2. Фінансові та супровідні послуги				
	Тема 1. Поняття, правова природа та види фінансових та супровідних послуг	12	2	2	8
	Тема 2. Договір про надання фінансової послуги	12	2	2	8
	Тема 3. Міжнародні фінансові операції	12	2	2	8
	<i>Разом</i>	36	6	6	24
	Модуль 3. Фінансові технології (FinTech)				
	Тема 1. Фінансові технології в Україні та світі	12	2	2	8
	Тема 2. Віртуальні активи	12	2	2	8
	Тема 2. Інноваційні фінансові технології	24	4	4	16
	<i>Разом</i>	48	8	8	32
	Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
В СФЕРІ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ/FINTECH)»

Модуль 1. РИНКИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 1. *Поняття та сутність ринку фінансових послуг.*

Функції та значення ринку фінансових послуг. Формування та розвиток ринку фінансових послуг в Україні та світі. Основні інструменти на ринку фінансових послуг. Структура ринку фінансових послуг. Види ринків фінансових послуг: професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, капіталу та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.

Тема 2. *Учасники ринку фінансових послуг.*

Поняття та правовий статус учасників ринку фінансових послуг: надавач фінансових послуг; клієнт. Особливості створення та діяльності фінансових компаній та ломбардів. Відносини надавача фінансових та/або супровідних послуг з клієнтами. Захист прав клієнтів фінансових послуг. Відповідальність за порушення прав споживачів.

Тема 3. *Державне регулювання та нагляд на ринку фінансових послуг.*

Загальні засади державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг. Державний нагляд за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг: види та форми. Пруденційний нагляд. Нагляд за ринковою поведінкою. Нагляд на консолідованій основі. Нагляд за діяльністю фінансових компаній та ломбардів. Державне регулювання та нагляд на ринку фінансових послуг: європейський та міжнародний досвід.

Модуль 2. ФІНАНСОВІ ТА СУПРОВІДНІ ПОСЛУГИ

Тема 4. *Поняття, правова природа та види фінансових та супровідних послуг.*

Розвиток фінансових послуг в Україні. Фінансові та супровідні послуги в системі об'єктів цивільних прав. Принципи надання фінансових і супровідних послуг. Здійснення діяльності з надання фінансових і супровідних послуг. Таємниця фінансової послуги та конфіденційність інформації про надання фінансової послуги.

Тема 5. Договір про надання фінансової послуги.

Поняття та правова природа договору про надання фінансової послуги. Форма та зміст договору про надання фінансової послуги. Порядок укладення договору про надання фінансової послуги. Підстави, порядок та правові наслідки зміни та припинення дії договору про надання фінансової послуги.

Тема 6. Міжнародні фінансові операції.

Міжнародне фінансування (синдиковані кредити, проектне фінансування, передекспортне фінансування, тощо). Забезпечення фінансових операцій, особливості забезпечення в міжнародних транзакціях.

Модуль 3. ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ (FINTECH)

Тема 7. Фінансові технології в Україні та світі.

Поняття та сутність фінансових технологій. Регуляторна політика у сфері фінансових технологій. Використання хмарних технологій на фінансовому ринку.

Тема 8. Віртуальні активи.

Поняття та правовий статус віртуальних активів. Учасники ринку віртуальних активів. Послуги, пов'язані з оборотом віртуальних активів. Державне регулювання обороту віртуальних активів.

Тема 9. Інноваційні фінансові технології. Комп'ютерне проектування, аналіз Big Data, blockchain, автоматизація, роботизація і використання штучного інтелекту, біометрія, токенизація тощо. Інноваційні фінансові технології у сфері платіжних послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДО ВСІХ ТЕМ

Нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

2. Конвенция Организации Объединенных Наций об использовании электронных сообщений в международных договорах : Міжнародний документ від 23.11.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_e71/stru#Stru (дата звернення: 31.07.2022).

3. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронні підписи : Міжнародний документ від 05.07.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_937 (дата звернення: 31.07.2022).

4. Типовий закон про електронну торгівлю Комісії Організації Об'єднаних Націй з права міжнародної торгівлі : Міжнародний документ від 16.12.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_321/card2#Card (дата звернення: 31.07.2022).

5. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 15.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

6. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

7. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

8. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

9. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР. Дата оновлення: 01.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

10. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. Дата оновлення: 31.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

12. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Дата оновлення: 15.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

13. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2346-III. Дата оновлення: 13.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

14. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 р. № 1734-VIII. Дата оновлення: 17.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

15. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. Дата оновлення: 15.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

16. Про фінансовий лізинг : Закон України від 04.02.2021 р. № 1201-IX. Дата оновлення: 11.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

17. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. Дата оновлення: 11.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

18. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

19. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій : Постанова Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516. Дата оновлення: 1.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

Основна література

1. Ковальчук К. Ф., Архірейська Н. В., Валенюк Н. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2018. 135 с.
2. Левченко В. П. Ринок небанківських фінансових послуг України: теорія, методологія, практика : монографія. Тернопіль, 2017. 430 с.
3. Онищенко В. О., Завора Т. М. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Полтава : ПолтНТУ, 2017. 409 с.
4. Ринки фінансових послуг: теорія, методи, інструменти та практика : навч. посіб. / за ред. С. Г. Шклярук. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 528 с.
5. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Арутюнян С. С. та ін. ; за заг. ред. С. С. Арутюнян, М. І. Іоргачова. Харків : Діса плюс, 2020. 312 с.
6. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Дубина М. В. та ін. Чернівці, 2018. 352 с.
7. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Л. М. Алексеєнко, О. Р. Квасовський, О. О. Луцишин, П. М. Рендович, М. В. Стецько. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2018. 273 с.
8. Ринок фінансових послуг : підручник / Приказюк Н. В. та ін. ; за ред. Н. В. Приказюк. Київ : Ямчинський О. В., 2019. 756 с.
9. Шклярук С. Г. Ринки фінансових послуг: теорія, методи, інструменти та практика : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 528 с.

10. Цивільне право (частина особлива). Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 640 с.

Додаткова література

1. Вергелюк Ю. Потенціал використання блокчейн технологій на фінансовому ринку. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-15> (дата звернення: 31.07.2022).

2. Волосович С. В. Інноваційні платіжні послуги як інструмент розвитку торгівлі. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 29 (1). С. 12 - 18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_29%281%29__4 (дата звернення: 31.07.2022).

3. Луців Б. Fintex в системі фінансової інклюзивності. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 4 (57). С. 110 – 120.

4. Матвійшин Є. Розвиток gig-економіки в умовах цифровізації. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends*. 2021. 28 Dec. С. 15 – 16. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-10.12.2021.v1.03> (дата звернення: 31.07.2022).

5. Музика-Стефанчук О. Digital economy and new financial technologies. *Theory and practice of intellectual property*. 2019. №. 2. С. 65 – 70. URL: <https://doi.org/10.33731/22019.167302> (дата звернення: 31.07.2022).

6. Попівняк Ю. М. Технологія блокчейн у бухгалтерському обліку й аудиті: сучасний стан, можливості та перспективи застосування. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3(89). С. 137–144. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2019-3\(89\)-137-144](https://doi.org/10.26642/ema-2019-3(89)-137-144) (дата звернення: 31.07.2022).

7. Прохорова Т. В. Можливості застосування та впровадження Big Data та штучного інтелекту в технологічних процесах. *Науковий пошук молодих дослідників : зб. наук. пр. студентів*. Старобільськ : ДЗ ЛНУ ім. Тараса Шевченка. 2020. № 4. С. 72 - 78. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/handle/123456789/7684> (дата звернення: 31.07.2022).

8. Рубанов П. М. Структура ринку FinTech інновацій. *Науковий вісник Полісся*. 2019. Вип. 2 (18). С. 184–189.
9. Середюк І. О. Розвиток фінансових технологій (Fintech) на ринку банківських платіжних послуг. *IRChNUT*. 2020. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/22165> (дата звернення: 31.07.2022).
10. Хорт Ю. В. Регулювання хмарних технологій у фінансовому секторі України. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2021. Вип. 91. С. 223 - 236. URL: <http://apdp.onua.edu.ua/index.php/apdp/article/download/3252/3182> (дата звернення: 31.07.2022).
11. Янишен В. П. Закон України «Про споживче кредитування»: нові стандарти захисту прав позичальників. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 139. С. 52 - 62.
12. Янишен В. П. Законодавче забезпечення відновлення кредитування. *Теорія і практика правознавства*. 2018. Вип. 2 (14). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/149536/148935> (дата звернення: 31.07.2022).
13. Янишен В. П. Правові засади захисту прав споживачів фінансових послуг. *Теорія і практика правознавства* 2019. Вип. 2 (16). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/186027> (дата звернення: 31.07.2022).
14. Kalashnikova T. V., Samokhina S. A. Development of the financial technology market in Ukraine as a factor in promoting financial inclusion. *The bulletin of kharkiv nation agrarian university named after v.v.dokuchayeva*. 2018. No. 3. P. 201–210. (Series "economic sciences"). URL: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2018-3-201> (дата звернення: 31.07.2022).
15. Karcheva H. T., Khoruzhyi S. H. Reforming of state regulation and supervision of financial institutions in ukraine. *Scientific bulletin of polissia*. 2017. Vol. 2, No. 4 (12). P. 58–61. URL: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2017-2-4\(12\)-58-61](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2017-2-4(12)-58-61) (дата звернення: 31.07.2022).
16. Kholiavko N., Kolotok M., Ostrovska N. Regtechandsuptech: advantages and directions of implementation. *Scientific bulletin of Polissia*. 2021.

No. 1 (22). P. 114–126. URL: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1\(22\)-114-126](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1(22)-114-126) (дата звернення: 31.07.2022).

17. Kovalchuk A. T., Kotlyarevskyy Y. V., Knyazev S. I. Institutional aspects of innovative financial technologies regulation in a cryptocurrencies development context. *Economics and law*. 2019. No. 3. P. 97–106. URL: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.03.097> (дата звернення: 31.07.2022).

18. Krylova O. V. Development of microfinance organizations in Ukraine in terms of fintech financial market transformation. *Business inform*. 2020. Vol. 10, No. 513. P. 316–325. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-316-325> (дата звернення: 31.07.2022).

19. Semenog A. Digital technologies in the conditions of digital economy formation. *Scientific notes of ostroh academy national university*. 2020. Vol. 1, No. 19 (47). P. 20–28. (Series "economic sciences"). URL: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2020-19\(47\)-20-28](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2020-19(47)-20-28) (дата звернення: 31.07.2022).

Інтернет-ресурси

1. Сайт наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – <http://library.nlu.edu.ua/>
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>
3. Сайт ЮНСІТРАЛ – <https://uncitral.un.org/ru>
4. Сайт Постійного представництва України при ООН – <https://ukraineun.org/>
5. Офіційна сторінка Європейського Союзу – <http://europa.eu>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень – <http://reyestr.court.gov.ua>
7. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України – <https://ccu.gov.ua/>

СЕМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 1. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/224-tsyvilne-pravo-ukrainy-2-chastyna.html>

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття та сутність ринку фінансових послуг.

Питання для обговорення

1. Поняття та сутність ринку фінансових послуг.
2. Види ринків фінансових послуг. Їх особливості.
3. Функції ринку фінансових послуг.
4. Відмежування ринку фінансових послуг від товарних ринків?
5. Основні інструменти фінансового ринку.
6. Елементи ринку фінансових послуг.
7. Передумови виникнення ринку фінансових послуг.

Завдання

1. До статутного капіталу ТОВ при його створенні одним із засновників були внесені акції акціонерного банку. В ході здійснення господарської діяльності ТОВ прийняло рішення продати вказані акції, у зв'язку з чим постали питання про порядок такого продажу. За одержаною ТОВ інформацією проведення вказаної господарської операції здійснюється на фінансовому ринку та відповідно до визначеної законодавством процедури із залученням спеціальних суб'єктів.

Для вирішення вказаних питань ТОВ звернулось до консалтингової компанії для роз'яснення наступних питань: що представляє з себе фінансових ринок? Які є види фінансових ринків? Які ознаки фінансового ринку та його структура?

Які відповіді має надати ТОВ консалтингова компанія? Проведіть правовий аналіз ринку фінансових послуг. Здійсніть відмежування ринку фінансових послуг від товарних ринків.

2. Інвестиційна компанія, що здійснює брокерську діяльність з торгівлі фінансовими інструментами звернулась до металургійного комбінату з

пропозицією надавати йому послуги з брокерського обслуговування щодо реалізації його продукції. При цьому у комерційній пропозиції інвестиційна компанія повідомила виробничому комбінат про свій правовий статус, надала відповідні ліцензії на здійснення певних видів діяльності та іншу необхідну інформацію.

Комбінат звернувся до адвокатського бюро з наступними питаннями: який суб'єкт наділений правом здійснювати брокерську діяльність. Яка організаційно-правова форма особи, що здійснює брокерську діяльність. Що таке фінансові інструменти та їх види і особливості використання на ринках фінансових послуг?

Підготуйте відповідь адвокатського бюро на поставлені питання.

3. 20.10.2020 Петренко уклав кредитний договір з банком шляхом підписання Заяви-Договору про відкриття поточного рахунку та надання кредиту, на умовах якого банк надав Петренку кредит у сумі 40000 грн., строком на три роки, під фіксовану процентну ставку 30 % річних, а Петренко зобов'язався використати кредит за цільовим призначенням, повернути банку основну суму кредиту, сплатити проценти за користування кредитом, а також виконати інші обов'язки, визначені договором. Крім цього, було зазначено, що одним із призначень надання кредиту є списання кредитних коштів на страховий платіж на користь «Страхова компанія «Домінанта», страховим агентом, якого виступає банк.

Петренко належним чином виконував умови договору відповідно до графіку погашення заборгованості. Водночас до сум, що підлягають сплаті за графіком, включається плата за страховий платіж. Нарахування сплати за страховий платіж Петренко вважає незаконним і таким, що порушує його права як споживача. Порушення своїх прав він вбачає в тому, що працівники банку не повідомили йому письмово всю необхідну інформацію щодо умов кредитного договору. На думку Петренка, банк скористався тим, що Петренку бракувало знань, необхідних для здійснення правильного вибору при

підписанні оспорюваного договору, відтак він був введений в оману при отриманні кредитних послуг.

У свою чергу банк стверджує, що Петренко міг сплатити страховий платіж самостійно, без залучення кредитних коштів, разом із тим, оплатив даний платіж саме з кредитних коштів, що не суперечить нормам чинного законодавства, адже такі виплати прямо передбачені у кредитному договорі. На цей час, строк договору страхування минув, ні у Петренка, ні у страхової компанії претензій щодо його виконання не виникало. Вказував, що банк не є стороною договору страхування, виступає лише як фінансова установа щодо перерахування коштів Петренко на рахунок страхової компанії, жодної вигоди не мав на час його укладення з Петренко, а тому не міг порушити права Петренка. Не одержавши задоволення від банку, Петренко з відповідною вимогою звернувся до суду.

Надайте правову оцінку аргументам сторін. Чи можливе списання коштів на оплату страхового платежу з кредитного рахунку без попереднього погодження про це з особою? Чи можливо взагалі оспорювати списання коштів на страхові виплати з кредитного рахунку, якщо строк договору страхування сплив і під час його чинності в жодної із сторін не виникало претензій щодо списання коштів? Яке рішення має прийняти суд у даному випадку?

Рекомендовані джерела

1. Алексеенко Л.М., Квасовський О.Р., Луцишин О.О., Рендович П.М., Стецько М.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А. 2018. 273 с.
2. Благун І. І. Фінансовий ринок України-сучасний погляд на сутність поняття. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2019. № 2. С. 13-20
3. Боднар О. А., Товстенко М. Ю. Ринок фінансових послуг та його місце в структурі фінансового ринку. Обліково-аналітичне і фінансове

забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 17-18 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ. 2021. С. 52-55.

4. Гаряга Л. Фінансовий ринок: контент-аналіз особливостей трактування. *Socio-economic relations in the digital society*. 2021. № 2. С.24-30.

5. Гузенко, О. П. Окремі питання рольового та понятійного змісту ринку фінансових послуг. Науково-практичний круглий стіл : Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри. 2022. С.18

6. Ковальчук К.Ф., Архірейська Н.В., Валенюк Н.В. Ринок фінансових послуг: Навч. посібник. – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 135 с.

7. Петренко О., Братінова М. Ринок небанківських фінансових послуг України. Економічний вісник Причорномор'я. 2021. №1.

8. Руденко А. В. Сучасні тенденції функціонування та розвитку фінансового ринку. XIII Всеукраїнська науково-практична конференція Проблеми та перспективи розвитку економіки України: погляд молоді. Секція 1. Економіка України: глобальні виклики. 2021. С.43.

9. Семеног А. Сутність, ознаки та концептуальна модель надання фінансових послуг. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University. "Economics" Series*. 2021. №22 (50). С. 66-74.

10. Слав'юк Н.Р., С. В. Глущенко. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2022. – 206 с.

11. Собіль І. Сучасний розвиток фінансового ринку України: можливості, виклики, загрози. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції „Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах “. 2021. С. 130-132.

Тема 2. Учасники ринку фінансових послуг.

Питання для обговорення

1. Принципи надання фінансових і супровідних послуг: зміст та значення.
2. Суб'єктний склад ринку фінансових послуг.
3. Держава як суб'єкт ринку фінансових послуг
4. Надавачі фінансових послуг.
5. Фінансова установа на ринку фінансових послуг
6. Фінансова компанія на ринку фінансових послуг.
7. Ломбард на ринку фінансових послуг.
8. Клієнти на ринку фінансових послуг.
9. Обовязки клієнта на ринку фінансових послуг.
10. Право на інформацію на фінансовому ринку.

Завдання

1. До адвокатського об'єднання звернувся клієнт, який бажає провадити діяльність з надання посередницьких послуг на ринках фінансових послуг. Що для цього йому потрібно?

Складіть покрокову інструкцію - юридичну підтримку його бізнесу.

2. Три фізичні особи вирішили розпочати підприємницьку діяльність шляхом створення юридичної особи, основним видом діяльності якої передбачається надання послуг із зберігання майна фізичних осіб. Із переліку ймовірних юридичних осіб вони вибрали ломбард, який на їх думку найбільш повно би відповідав меті його створення. Для підготовки документів для державної реєстрації ломбарду вони звернулися до юридичної компанії та поставили наступні питання: в якій організаційно-правовій формі може створюватися ломбард? Який правовий статус ломбарду? Які види діяльності може здійснювати ломбард? Чи необхідно ломбарду одержувати ліцензію на надання послуг із зберігання майна фізичних осіб?

Яку відповідь надасть юридична компанія засновникам ломбарду? Які вимоги ставляться до назви ломбарду, його статутного капіталу та керівного складу?

3. У листопаді 2020 року між банком і Федоровим було укладено кредитний договір, умовами якого було встановлення кредитного ліміту на платіжну карту у розмірі 10 000 грн на строк 60 місяців зі сплатою відсотків у розмірі, який встановлений умовами та правилами надання банківських послуг.

Банк належним чином виконав свої зобов'язання, однак Федоров не виконував свої зобов'язання, внаслідок чого у листопаді 2021 року утворилась заборгованість, яка складається з: заборгованості за простроченим тілом кредиту, заборгованості за простроченими процентами, заборгованості за процентами, нарахованими на прострочений кредит згідно зі статтею 625 ЦК України, штрафу. З метою одержання коштів, банк звернувся до суду.

Мотивуючи свої вимоги, банк надав до суду копію Анкети-заяви про приєднання до Умов та Правил надання банківських послуг банком, паспорт споживчого кредиту (із підписом і всіма умовами), витяг з тарифів обслуговування кредитних карт «Універсальна» та витяг із Умов та правил надання банківських послуг.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні таких вимог.

Проведіть правовий аналіз Анкети-заяви про приєднання до Умов та Правил надання банківських послуг. Чи є надані Банком документи підтвердженням волевиявлення сторін для укладання кредитного договору? Чи правомірне рішення суду першої інстанції? Надайте свої аргументи.

Рекомендовані джерела

1. Бабкіна Н. Місце та роль банківських установ на вітчизняному ринку фінансових послуг. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України: збірник наукових праць X Всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції. 2021.С.12.

2. Бабкіна Н. Особливості діяльності банківських установ на ринку фінансових послуг. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий. 2021. С. 21.
3. Горяча О., Олійник Б. Сутність та інфраструктура інвестиційного ринку. Modern trends in development science and practice. 2021. №6. С. 92.
4. Дзюблюк О. В. Інноваційні вектори розвитку банківської системи. Світ фінансів. 2019. № 3 (60). С. 8-25.
5. Дзюблюк, О. В., Івасів, Б. С., Леонов, С. В., Любунь, О. С., Радченко, О. В. Структура депозитного ринку. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.–Вінниця: Видавничо-редакційний. 2018. С. 68.
6. Коваленко Ю.М. Еволюційні тренди в системі інвестиційних і пенсійних фондів в Україні. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 4. С. 53-62.
7. Козій, Н. С., Синиця, О. О. Інфраструктура фінансового ринку України в умовах цифрової економіки. *Економічний простір*. 2020. №154. С. 156-160.
8. Матвієнко І. Л. Ринок депозитних послуг в Україні: становлення, сучасні тенденції та динаміка розвитку. *Економический вестник университета. Сборник научных трудов ученых и аспирантов*. 2018. №36-1. С. 236-243.
9. Мульська О., Руцишин Н. Удосконалення механізму банківського кредитування у контексті регулювання фінансово-економічний дисбалансів в Україні. Світ фінансів. 2020. №4(65). С. 168–182.
10. Новосьолова О. С., Преображенський Д. І. Сучасний стан ринку банківських послуг в Україні. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 12 березня 2021 року: збірник наукових праць– Вінниця: ВНТУ, 2021. С. 134.

11. Татарин, Н., Петрович, А., Педченко, І. Стан та перспективи розвитку фінансового ринку України. *Молодий вчений*. 2020. №3 (79), С. 273-277.
12. Яценко І. В. Ринок інвестиційний фінансових послуг: теоретичний концепт та сучасний стан в Україні. Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 02-03 березня 2022р.- ДДАЕУ, 2022. С.93
13. Hnydiuk I., Romanovska Yu. Insurance market of Ukraine: the realities and problems of development Collective monograph. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2018. P. 154-162
14. Бабкіна Н. Особливості діяльності банківських установ на ринку фінансових послуг. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий. 2021.С. 21.
15. Борисов І. Інвестори як учасники ринку фінансових послуг. Strategies for Entrepreneurship for Sustainable Development of Small and Medium-Sized Innovative Entrepreneurship: International Conference, 9-14 October 2019. – Riga: Baltic International Academy, 2019. С. 102-107.
16. Бричок А. С. Фінансові посередники та їх роль на ринку фінансових послуг. Матеріали ІХ Міжвузівської студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку та фінансів в Україні» // Зб. наук. пр. / Редкол.: Н.В. Ільченко (голова) та ін. – Ірпінь, 2020. С.93
17. Журавка О. С., Шенкаренко В. О. Необхідні умови функціонування суб'єктів фінансового ринку. Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій. 2021. С.184
18. Кухаренко А. Діяльність страхових компаній на ринку фінансових послуг України. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА»

Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий. 2022. Випуск №149. С. 86.

19. Лобозинська С., Скоморович І., Владичин У. Діяльність небанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. Фінансовий простір. 2021. №3 (43). С. 7-21.

20. Македон Г. М. Місце інвестиційних фондів на ринку фінансових послуг України. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору» — Полтава, 2020. — 345 с. 2020. С. 169.

21. Мостовенко Н. А., Парейчук І. О. Особливості ринкової поведінки учасників фінансового сектору. Детермінанти та імперативи розвитку фінансової архітектури України: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22 квітня 2021 р. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ. 2021. С.141

22. Поліщук Г. Пріоритети розвитку державних банків та їх місце на фінансовому ринку України. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2022 р.). — Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. — 467 с.

23. Федоренко В. Г. і К. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні.: — К.: Науковий Світ, 2018.

Тема 3. Державне регулювання та нагляд на ринку фінансових послуг.

Питання для обговорення

1. Поняття державного регулювання діяльності з надання фінансових послуг.

2. Поняття державного нагляду за здійсненням діяльності з надання фінансових послуг.

3. Мета державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг.

4. Основні завдання державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг.
5. Принципи державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг.
6. Види державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг.
7. Форми державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг.
8. Пруденційний нагляд.
9. Нагляд за ринковою поведінкою.
10. Нагляд на консолідованій основі.

Завдання

1. Фінансова компанія, що здійснює діяльність з надання послуг фінансового лізингу одержала від Національного банку України повідомлення про проведення позапланової інспекційної перевірки. Лізингова компанія заперечувала проти проведення такої перевірки, посилаючись на те, що у поточному фінансовому році у неї уже проводилась перевірка. Для роз'яснення підстав та порядку проведення Регулятором позапланової інспекційної перевірки Лізингова компанія звернулась до юридичного відділу Національного банку України, від якого одержала відмову у наданні відповіді.

Чи правомірна відмова юридичного відділу Національного банку України на звернення лізингової компанії? Які перевірки може проводити Національний банк України? Які підстави їх проведення? Яка мета таких перевірок? Який порядок встановлений для проведення таких перевірок? Яка відповідальність передбачена за відмову у допуску фахівців Регулятора до проведення перевірки? Який підхід застосовується Регулятором за здійсненням діяльності з надання фінансових послуг?

2. За результатами проведення Національним банком України перевірки діяльності фінансової компанії були виявлені порушення вимог чинного законодавства в частині ненадання клієнту проекту договору про надання фінансової послуги та укладення договорів про надання фінансових послуг шляхом видачі платіжної квитанції про прийняття коштів від клієнта. У зв'язку з допущеними фінансовою компанією порушеннями Національним банком України на керівника фінансової компанії притягнуто до адміністративної відповідальності у формі накладення штрафу у розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також заявлено вимогу про припинення повноважень керівника фінансової компанії.

Фінансова компанія не погодилася із встановленими порушеннями та накладеними санкціями та звернулася до суду з метою оскарження вказаного рішення Національного банку України.

Яке рішення має прийняти суд? Надайте правові аргументи позиції сторін.

3. У зв'язку із збройною агресією росії проти України та окупацією міста Херсон фінансова компанія, що зареєстрована у місті Херсон та до цього моменту надавала фінансові послуги, а саме надання коштів у кредит по всій території України, вимушена була призупинити свою діяльність. Керівництво та персонал фінансової компанії евакуювалися до Києва. Проте діяльність фінансової компанії відновити не вдалось. У жовтні 2022 року за результатами перевірки Національний банк України прийняв рішення про анулювання ліцензії на діяльність фінансової компанії на підставі того, що фінансова компанія не провадить діяльності з надання фінансових послуг протягом шести місяців поспіль. Фінансова компанія з таким рішенням регулятора не погодилася, вказавши, що провадженню діяльності з надання фінансових послуг перешкоджали об'єктивні обставини, а саме окупація міста Херсону. та звернулася до суду з метою його оскарження. До якого суду має звернутись фінансова компанія із зазначеним позовом? Чи обґрунтоване рішення

Регулятора? Обґрунтуйте правові позиції сторін. Яке рішення має прийняти суд?

Рекомендовані джерела

1. Дороніна І. І., Криштоф, Н. С. Державне регулювання ринку фінансових послуг у контексті європейської інтеграції. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. №2. С. 106-116.
2. Ярощук В.О. Сучасні тенденції державного регулювання ринку фінансових послуг України. Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачеве, 18-19 квітня 2019 р.). – Мукачеве: МДУ. 2019. С.98.
3. Романовський В. А. Правове регулювання ринку фінансових послуг. Економіка та управління національним господарством. 2020. С.89.
4. Безноско, К. О. Державне регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Збірник наукових праць розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ. 2019. С.16.
5. Багнюк Д. В. Окремі аспекти державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Міжнародний науковий журнал Науковий огляд. 2020. № 4(67). С. 45-55.
6. Новіков Н. Б. Організаційно-правові засади регулювання фінансових послуг в Україні. Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейських, глобалізаційний виміри. 2022. С.62.
7. Щербаков В. К., Свистун Л. А. Зміни в державному регулюванні ринку страхових послуг України: безпековий аспект. Економіка і регіон. – 2021. № 2 (81). С. 86-92
8. Тимошук О. В. Державне регулювання страхової діяльності в умовах економічних перетворень. *Sciences of Europe*. 2021. №75-2. С. 9-12.
9. Гаряга Л. О. Трансформація регулювання діяльності небанківських фінансових установ. Тези доповідей I Міжнародної науково-

практичної конференції НПП та молодих науковців «Актуальні аспекти розвитку науки і освіти». 2021. С. 385.

10. Шовкопляс Г. Сучасні тенденції розвитку недержавного регулювання на ринках небанківських фінансових послуг України. Національний юридичний журнал: теорія та практика. 2021. С.50

11. Войтович Л. М. Європейський досвід державного регулювання страхової системи та можливості його впровадження в Україні. Вчені записки Університету «Крок». 2021. №3 (63). С. 73-79.

Тема 4. Поняття, правова природа та види фінансових та супровідних послуг.

Питання для обговорення

1. Поняття та зміст фінансової послуги
2. Види та особливості фінансових послуг.
3. Відмежування фінансової послуги від суміжних об'єктів права.
4. Поняття та зміст супровідної послуги.
5. Види супровідних послуг.
6. Принципи надання фінансових та супровідних послуг.
7. Правові умови здійснення діяльності з надання фінансових послуг.
8. Залучення коштів фінансовими установами
9. Таємниця фінансової послуги

Завдання

1. ТОВ протягом трьох місяців давало 4 рази відповідно до укладених договорів грошові кошти громадянам у позику під зобов'язання її повернення та сплати процентів. Вважаючи, що такі поодинокі випадки надання позики, врегульовані параграфом 1 глави 71 Цивільного кодексу України, відповідно до якого укладати договір позики вправі будь-які фізичні та юридичні особи, а тому це не є фінансовою послугою, а діяльність ТОВ не може кваліфікуватися на надання фінансових послуг ТОВ не зверталось для

одержання відповідної ліцензії. Однак в ході перевірки дотримання ТОВ вимог банківського законодавства Регулятор прийняв рішення про те, що надані ТОВ позики фізичним особам за своєю суттю містять ознаки фінансової послуги та належать до фінансової послуги - надання коштів та банківських металів у кредит та притягнув ТОВ до відповідальності. ТОВ не погодилося із таким рішенням Регулятора та звернулось до суду з метою його оскарження. Надайте правову оцінку позицій сторін. Наскільки обґрунтованим є рішення Регулятора. За яких умов договір позики не буде вважатися фінансовою послугою? Яке рішення має прийняти суд?

2. Мельниченко уклав з Банком кредитний договір, за яким одержав 51000 дол. США. Умовами кредитного договору передбачено, що сплата щомісячних платежів за договором буде здійснюватися у дол. США або національній валюті України – гривні відповідно до курсу гривні до дол. США, встановленого банком, на підставі вимог банку письмових рахунків, що надаватимуться банком. Через прострочення виконання з боку Мельниченка Банк звернувся до суду з вимогою про стягнення заборгованості, а також про стягнення неустойки та процентів річних у зв'язку з простроченням грошового зобов'язання. Мельниченко проти позову заперечував, заявивши зустрічний позов про визнання кредитного договору недійсним з підстав, несправедливих умов договору. Крім того, він заявив, що кожний місяць він отримував рахунки, в яких розмір плати у гривні перевищував розмір офіційному курсу Національного банку України, на його заперечення щодо безпідставного завищення курсу валюти банк ніяким чином не реагував. В свою чергу він не бажав оплатити зайве та сплачував рахунки відповідно до встановленого курсу, а тому будь-яка заборгованість перед банком – відсутня.

На яке питання розраховане завдання? Які питання слід з'ясувати у даному випадку? Наведіть правовий аналіз позицій сторін. Яке рішення має прийняти суд?

3. Товариство з обмеженою відповідальністю «Світанок» (далі – ТОВ) 12.04.2020 р. уклало кредитний договір із АТ КБ «Приватбанк». У забезпечення виконання взятих на себе зобов'язань із належного повернення кредитних коштів за кредитним договором ТОВ уклало з АТ КБ «Приватбанк» договір застави вантажного автомобіля, який як предмет договору застави був застрахований страховою компанією «Провідна» за його ринковою вартістю (350000 грн). Вигодонабувачем за страховим договором був вказаний АТ КБ «Приватбанк». Застрахований автомобіль 14.07.2020 р. був пошкоджений у результаті ДТП, яка кваліфікувалася страховою компанією як страховий випадок. Вартість відновлюваного ремонту становила 174280 грн.

ТОВ звернулося до страхової компанії для виплати страхового відшкодування для проведення відновлюваного ремонту. Страхова компанія відмовила ТОВ у страховій виплаті, оскільки в договорі як вигодонабувач був зазначений АТ КБ «Приватбанк». Дізнавшись про настання страхового випадку, АТ КБ «Приватбанк» звернувся до страхової компанії з вимогою виплати йому страхового відшкодування як особі, на користь якої був укладений договір страхування.

На яке питання розраховане завдання? Як слід вирішити спір? Дайте правову оцінку ситуації. Хто має право одержати страхове відшкодування? Які правові підстави для здійснення відмови у страховій виплаті? Наскільки правомірно страховик відмовив ТОВ у здійсненні страхової виплати? Які правові підстави для одержання АТ КБ «Приватбанк» страхового відшкодування?

Рекомендовані джерела

1. Яценко І. Дефініції фінансової послуги: семантичний аналіз родового поняття. *Socio-economic relations in the digital society*. 2020. №3 (39). С. 73-78.
2. Мацук З. А. Фінансові послуги на ринку цінних паперів України: теорія та практика: монографія. – Київ: КНЕУ, 2018. – 367 с.

3. Благун І.І. Фінансовий ринок України - сучасний погляд на сутність поняття. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2019. № 2. С. 13-20.
4. Каракой Т. С. Правове регулювання факторингу в Україні як специфічної фінансової послуги. Молодий вчений. 2018. №4 (2). С. 677-680.
5. Амеліна, А. С. Класифікація фінансових послуг. Порівняльно-аналітичне право. 2019. №1. С.96.
6. Руда О. Л. Концептуальні засади безпеки банківської таємниці. Ефективна економіка. 2021. № 11. С. 8
7. Хижняк А. В. Місце банківської таємниці в цивільно-правових відносинах. *Часопис цивілістики*. 2021. №42. С. 14-17.
8. Скрипник В.Л. Послуги як особливий об'єкт цивільних прав. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2018. №36 том 2. С. 38.
9. Карпюк К. І. Класифікація фінансових інститутів та їх місце в економічних системах. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2021. №29. С. 230-237.
10. Шафар А. Фінансове посередництво грошового ринку та його види. «Management, administration and law: problems, trends, achievements». 2021. № 4. С. 156.

Тема 5. Договір про надання фінансової послуги.

Питання для обговорення

1. Поняття договору про надання фінансової послуги. Його місце в системі договірних прав.
2. Правова характеристика договору про надання фінансової послуги.
3. Форма договору про надання фінансової послуги.
- 4 Зміст договору про надання фінансової послуги.
5. Укладення договору про надання фінансової послуги.

6. Укладення договору про надання фінансової послуги шляхом приєднання.

7. Укладення договору про надання фінансової послуги формі електронного документа.

8. Виконання договору про надання фінансової послуги.

9. Зміна договору про надання фінансової послуги формі електронного документа.

9. Припинення дії договору про надання фінансових послуг.

10. Недійсність договору про надання фінансових послуг.

Завдання

1. Згідно з укладеним контрактом швейна фабрика одержала від англійської фірми партію тканини на суму 800 000 грн для пошиття модельного одягу. Товар було розміщено на складі. Фабрика застрахувала одержану партію товару на повну вартість тканини. Під час зберігання в приміщенні складу сталася пожежа. Із метою запобігання збільшенню збитків адміністрацією фабрики було організовано вивезення (службовим автомобілем) із палаючого складського приміщення тканини, яка ще залишалася неушкодженою. Автомобіль загорівся від палаючої частини даху, що впала на нього. Усі спроби загасити вогонь виявилися марними. Згідно з актом пожежних органів вини фабрики у виникненні пожежі не виявлено. Збитки, завдані фабриці в результаті пожежі, становлять 600 000 грн, у тому числі: пошкодження продукції (тканини) – загальна вартість 550 000 грн, пошкодження автомобіля – 50 000 грн.

Відповідно до укладеного договору страхування фабрика звернулася до страховика з вимогою відшкодувати заподіяні їй збитки в повному обсязі. Страхова компанія, погодившись на відшкодування вартості знищеної пожежею тканини (550 000 грн), відмовилася відшкодувати вартість пошкоджень автомобіля, посилаючись на те, що за договором страхуванню підлягала лише партія тканини.

Представник фабрики в судовому засіданні звернув увагу на той факт, що автомобіль було пошкоджено під час вжиття заходів щодо зменшення ймовірної шкоди від настання страхового випадку, тому страховик зобов'язаний відшкодувати понесені страхувальником витрати у зв'язку з їх проведенням. Іншим аргументом на користь фабрики, на думку її представника, є те, що шкода, заподіяна фабриці, не перевищує страхової суми, у межах якої страховик несе ризик і зобов'язався виплатити страхове відшкодування.

На яке питання розраховане завдання? Яке рішення повинен прийняти суд? В якому розмірі відшкодовуються страховиком збитки, заподіяні внаслідок настання страхового випадку? В якому порядку страхуються непрямі збитки?

2. Ткач 10.03.2020 р. застрахував у страховій компанії «Універсальна» належний йому на праві власності автомобіль марки Renault на повну його вартість, яка склала 285000 грн. Одним із страхових випадків за даним договором передбачено пошкодження транспортного засобу в результаті ДТП.

Ткач на своєму автомобілі 04.06.2020 р. став учасником ДТП за участю автомобіля МАЗ під керуванням Тищенка. Постановою Київського районного суду м. Харків від 15.07.2020 р. Тищенко був визнаний винуватим у скоєнні ДТП і притягнутий до адміністративної відповідальності. Тищенко надав Ткачу поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, з якого слідувало, що цивільно-правова відповідальність Тищенка була застрахована у страховій компанії «Глобус».

Ткач у встановлені договором страхування строки звернувся до страхової компанії «Універсальна» з повідомленням про настання страхового випадку й виплату страхового відшкодування. Страхова компанія «Універсальна» оцінила заподіяний у результаті ДТП збиток у розмірі 24500 грн. Ткач також звернувся до страхової компанії «Глобус» з аналогічною

вимогою, яка також здійснила виплату страхового відшкодування у розмірі 27200 грн. Загальна вартість відновлюваного ремонту склала 32300 грн.

Дізнавшись, що Ткач одержав страхове відшкодування від страхової компанії «Глобус», страхова компанія «Універсальна» звернулася до Ткача з вимогою про повернення одержаного від неї страхового відшкодування, посилаючись на умову договору страхування про те, що, якщо страхувальник одержить, крім страхового відшкодування, будь-яку виплату або компенсацію від третіх осіб, він зобов'язаний повернути страховій компанії «Універсальна» одержане від неї страхове відшкодування в повному обсязі.

Ткач відмовився повертати страховій компанії «Універсальна» одержане від неї страхове відшкодування, у зв'язку з чим вона звернулася до суду для примусового стягнення вказаного страхового відшкодування.

На яке питання розраховане завдання? Наскільки правомірною є вимога страховика? Яке рішення повинен прийняти суд? Яким чином захистити майнові інтереси Ткача?

3. Борецький на автостанції м. Сміла придбав квиток на автобус до Києва, в якому було вказано, що перевезення за вказаним маршрутом здійснює ТОВ «Черкаситрансавто» й дані про обов'язкове особисте страхування страховою компанією «Альфа Страхування». Під час поїздки за маршрутом з автобусом, в якому перебував Борецький, зіткнувся вантажний автомобіль МАН під керуванням водія Поліщука. Придніпровським районним судом м. Черкаси Поліщука було визнано винуватим у скоєнні ДТП і притягнуто до адміністративної відповідальності.

У результаті ДТП Борецький одержав численні травми голови й кінцівок, на тривалий час втратив працездатність. Страхова компанія «Альфа Страхування» здійснила виплату Борецькому у розмірі 39400 грн страхового відшкодування. Борецький, вважаючи, що розмір заподіяної йому шкоди значно більший за одержане ним страхове відшкодування, звернувся до перевізника з вимогою виплатити йому 18745 грн витрат на лікування і 110 тис. грн моральної шкоди. Перевізник відмовив Борецькому у здійсненні

виплати, посилаючись на те, що він був застрахований як пасажир і одержав страхове відшкодування, а перевізник не був винуватим у ДТП. Не погодившись з відмовою перевізника, Борецкий звернувся до суду.

На яке питання розраховане завдання? Яке рішення має прийняти суд? Наведіть аргументи кожної сторони.

Рекомендовані джерела

1. Старинський М. В., Завальна Ж. В. (2021). Новації в правовому регулюванні договорів про надання фінансових послуг. *Правові горизонти*. 2021. № 26 (39). С. 72-77.
2. Амеліна А.С. Особливості договорів про надання фінансових послуг. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3. 2019. С. 51-54.
3. Лепех С.М. Умови договору банківського вкладу. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 5. 2020. С. 63-65.
4. Міловська Н. В. Договір з надання страхових послуг як регулятор страхових відносин. *Нове українське право*. 2021. №1. С. 32-40.
5. Святошнюк С. Поняття договору як одна із теоретичних основ правового регулювання надання фінансових послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. №69. С. 150-155.
6. Андрієнко В.В. Особливості виконання договору форфейтингу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. № 50. С.37.
7. Кузнецов, М. М. Припинення договорів в сфері надання фінансових послуг. *Історія та теорія держави та права, філософія права*. 2021. С. 76.
8. Чернявська Д.І. Теоретично-правові засади договору про надання фінансових послуг : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ : Інститут інноваційної освіти, 2018. С. 119–124.

9. Амеліна А.С. Припинення договорів про надання фінансових послуг. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 1. С. 134–137.

10. Одинак, О. О. Договір про надання фінансових послуг: аналіз законодавчих змін. *Правові засади організації та здійснення публічної влади*. 2022. С. 272.

11. Одинак, О. О. Цивільно-правове регулювання укладення договору про надання фінансових послуг. Російсько-українська війна: право, безпека, світ. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 29-30 квітня 2022 р. Тернопіль: ЗУНУ. 2022. С. 108-111.

Тема 6. Міжнародні фінансові операції.

Питання для обговорення

1. Міжнародні фінансові транзакції
2. Сутність синдикованих кредитів.
3. Відмінність гібридних структур з субучастю (sub-participation) у фінансуванні.
4. Види фінансування залежно від мети.
5. Використання LMA стандарту і які його переваги.
6. Особливості фінансування окремих категорій об'єктів.
7. Поширені плаваючі процентні ставки в світі.
8. Типові положення про вирішення спорів в міжнародних фінансових угодах.
9. Концепція паралельного боргу та подібні конструкції.
10. Забезпечення фінансування за окремими категоріями об'єктів.
11. Ризики забезпечення у процедурі банкрутства.
12. Рахунок умовного зберігання (ескроу): поняття та використання.
13. Використання додаткових видів забезпечення та квазі-забезпечення у міжнародному фінансуванні, особливо в транзакціях, що регулюються англійським правом.

14. Угода про субординацію вимог за внутрішньо-груповими кредитами.
15. Альтернативні інструменти субординації.

Завдання

1. Проти великого металургійного комбінату (Комбінат) розпочату процедуру банкрутства. Комбінат разом з іншими українськими виробничими підприємствами входить в єдину групу компаній з офшорними компаніями в своїй корпоративній структурі. Декілька років тому одна з офшорних компаній (Позичальник) отримала від іноземних кредиторів низку кредитів. Ці кредити були забезпечені, між іншим, поруками українських компаній – учасниками групи. Комбінат також надав поруку на користь іноземної фінансової установи, яка регулюється англійським правом (Кредитор).

Кредитор звернувся до господарського суду із заявою про включення платіжної вимоги за порукою до реєстру кредиторів. Однак суд першої інстанції відмовив Кредитору на таких підставах:

а. Порука, встановлена на користь Кредитора, є припиненою через сплив строку, який встановлено у ч.4 ст. 559 ЦК України (в редакції, на час виникнення спірних правовідносин) внаслідок того, що Кредитор протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явив вимоги до поручителя. Такі строки є преклюзивними, і з їх спливом суб'єктивне право кредитора вимагати виконання зобов'язання у поручителя (у тому числі звертаючись до суду) перестає існувати.

б. Кредитором не доведено належними, достатніми та допустимими доказами факт виконання ним своїх зобов'язань щодо надання Позичальнику грошових коштів, відповідно до кредитного договору. Не було надано документів первинної бухгалтерської звітності, які підтверджують надання кредитних коштів і їх зарахування на рахунок Позичальника.

с. На думку суду було надано недостатньо документів, що підтверджують зміст норм права Англії, на які Кредитор посилається в

обґрунтування своїх вимог і заперечень. Кредитором не було забезпечено встановлення змісту норм права Англії (згідно з їх офіційним тлумаченням, практикою застосування і доктриною у відповідній іноземній державі) відповідно до діючого нормативно-правового акту, які б були аналогічними або схожими по суті із вищезазначеними нормами права України, що унеможливило їх застосування судом.

Кредитор звернувся до адвокатської компанії з проханням підготувати контраргументи для апеляції, щоб його вимога була включена до реєстру кредиторів.

Які обставини необхідно з'ясувати і які аргументи та можливо додаткові документи потрібно підготувати адвокатам?

2. Проти українського банку (Банк) та його афілійованої кіпрської особи, зі сторони іпотекодавця було подано позов про визнання недійсним іпотечного договору, укладеного між Банком та відповідною кіпрською компанією, як іпотекодержателями та відповідачем (Позичальником) як іпотекодавцем. Позивач вважає, що Банк не є кредитором за основним зобов'язанням, у зв'язку з чим не може бути іпотекодержателем за договором іпотеки. За таких обставин, на думку позивача, наявні всі підстави для визнання недійсним договору іпотеки на підставі ч. 1 ст. 203 ЦК України. Відповідно до ч. 1 ст. 215 ЦК України підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами 1-3, 5, 6 ст. 203 ЦК України.

Банк відповідно до договору утримує забезпечення на користь усіх кредиторів, а відповідним договором за англійським правом врегульовано зобов'язання позичальника щодо паралельного боргу перед агентом із забезпечення в Україні.

Наведіть аргументи які має застосувати суд та на користь якої сторони суд має прийняти рішення.

3. До адвокатської компанії звернувся іноземний банк - організатор синдикату (Клієнт), який розглядає можливість фінансування нового проекту щодо будівництва нової приватної електростанції біля міста Балаклії на річці Сіверський Донець. Передбачається, що фінансування буде структуроване на принципах проектного фінансування з limited recourse.

Менше з тим, клієнт бажає отримати максимум активів в якості забезпечення, включаючи землю, греблю з водоймищем, нерухомість, обладнання, акції, ліцензії, поруки материнської компанії, всіх афілійованих сторін та всіх їх активів, права за контрактами тощо.

Для Клієнта також важливо, щоб рахунки позичальника були за кордоном для більшого контролю над ними, включаючи його депозитні рахунки, що мають бути створені для обслуговування боргу.

Основні запитання:

Адвокатська компанія не є фінансовим радником (для цього є окремий консультант), але який економічний аспект необхідно з'ясувати, щоб пересвідчитись, що цей проект може бути структурований як класичне проектне фінансування?

Які питання треба дослідити юридичному раднику, щоби підтвердити bankability проекту?

Яка має бути корпоративна структура групи позичальника?

Які стандартні контракти мають бути для реалізації такого проекту?

Яке має бути забезпечення, враховуючи побажання клієнта?

4. Юридична фірма представляє промислову групу позичальника, корпоративна структура, якої має вертикально інтегровану структуру із материнською компанією на Кіпрі, яка має на меті отримати кредит в розмірі 10 мільйонів євро від іноземного банку. Планується, що позичальником буде кіпрська компанія, а українська виробнича компанія надасть гарантію.

Які проблеми для позичальника необхідно ідентифікувати?

5. Іноземний банк надав кредит компанії А на придбання у компанії Б акції компанії С. В забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором компанією А компанія С надала поруку банку, яка регулюється англійським законодавством.

Необхідно визначити можливі проблеми, які можуть виникнути в процесі реалізації наведених відносин.

6. Між банком та юридичною особою було укладено кредитний договір. З метою забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором між сторонами було укладено договір іпотеки, предметом якого стала земельна ділянка. У зв'язку з невиконанням позичальником умов кредитного договору, банк надіслав позичальнику вимогу про усунення порушень умов кредитного договору, у якій зазначалося, що у випадку її невиконання, банком буде звернено стягнення на предмет іпотеки на підставі відповідного застереження в іпотечному договорі.

Врахуйте, що оскільки земельна ділянка знаходиться у прифронтовому місті, її вартість суттєво зменшилася та вже не покриває усієї суми наданого позичальникові кредиту. Опишіть подальші дії, як юридичного радника банку. Зазначте переваги та недоліки позасудового врегулювання спору шляхом звернення стягнення на земельну ділянку як іпотечне майно.

7. У 2014–2016 роках банківський сектор України постраждав від однієї з найбільших фінансових криз у сучасній історії України. Неплатоспроможність значної кількості банків часто була спричинена умисними протиправними діями їхніх власників та менеджменту, які полягали у виведенні коштів з банків та їх подальшому привласненні. Це, зокрема, надання інсайдерських кредитів пов'язаним із власниками та/або керівництвом банку юридичним особам, заниження вартості застав за такими кредитами, відступлення прав вимоги за кредитами за значно заниженою

вартістю тощо. Після визнання банку неплатоспроможним до нього має бути введена тимчасова адміністрація Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Опишіть та обґрунтуйте, які дії може вчинити в Україні тимчасова адміністрація Фонду гарантування вкладів фізичних осіб такого банку щодо його колишніх власників та/або менеджменту, а також пов'язаних з ними юридичних осіб для стягнення коштів та відшкодування збитків (крім відкриття кримінальних проваджень). Чи може Фонд гарантування вкладів фізичних осіб вчиняти будь-які дії в інших юрисдикціях проти колишніх власників та/або менеджменту банку, а також пов'язаних з ними іноземних юридичних осіб для повернення коштів та відшкодування збитків? Якщо так, будь ласка, опишіть та обґрунтуйте, які саме та в яких випадках їх можна вчиняти?

8. Між банком «Стабільність» та ТОВ «Позичальник-1» було укладено кредитний договір № 1 та договір іпотеки № 1 у якості забезпечення зобов'язання. Предметом іпотеки стало нерухоме майно - нежитловий будинок № 1. Згодом Договір іпотеки № 1 було розірвано за згодою сторін, хоча умови кредитного договору № 1 не було виконано. Після розірвання договору іпотеки № 1 банк "Перемога" уклав кредитний договір № 2 та договір іпотеки № 2 із ТОВ «Позичальник-2» щодо того ж самого об'єкту нерухомого майна - нежитлового будинку № 1.

Згодом вам стає відомо, що постановою Правління Національного банку України банк "Стабільність" було віднесено до категорії неплатоспроможних та введено тимчасову адміністрацію. Наказом уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію банку «Стабільність», договір про розірвання Договору іпотеки № 1 було визнано нікчемним. Уповноважена особа Фонду гарантування вкладів фізичних осіб звертає стягнення на предмет іпотеки (нежитловий будинок № 1) в рахунок погашення заборгованості за кредитним договором № 1. Звернення стягнення

здійснюється у позасудовому порядку шляхом реєстрації права власності на нежитловий будинок № 1 за банком "Стабільність".

Рекомендовані джерела

1. Campbell M., Weaver C. Syndicated Lending. Practice and documentation. *Sixth edition*. London: Euromoneybooks, 2013. 570 p.
2. Fuller G. Corporate Borrowing: Law and Practice. *Fourth edition*. Bristol: Jordans, 2009. 377 p.
3. Фінансова енциклопедія. Академія правових наук України / за заг. ред. Орлюк О.П. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 472 с.
4. Воронова Л.К., Криницький І.Е., Кучерявенко Н.П. Финансовое право. *Учебное пособие для студентов юридических вузов и факультетов*. Харьков: Право, 2006. 384 с.
5. Орлюк О.П., Банківське право. *Навчальний посібник*. Міністерство освіти і науки України. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 342 с.
6. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України. *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Міністерство освіти і науки України. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
7. Ващенко Ю.В. Банківське право. *Навчальний посібник*. Міністерство освіти і науки України. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2006. 344 с.
8. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга пятая, в двух томах. Том 2. *Договоры о банковском вкладе, о банковском счете; банковские расчеты. Конкурс, договоры об играх и пари*. Москва: Статут, 2006. 623 с.
9. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга пятая, в двух томах. Том 1. *Договоры о займе, банковском кредите и факторинге; Договоры, направленные на создание коллективных образований*. Москва: Статут, 2006. 736 с.

10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. У двох томах, Том II. / за ред. Дзери О.В., Кузнєцової Н.С., Луця В.В. 3-є видання, перероблене і доповнене. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1088 с.

Тема 7. Фінансові технології в Україні та світі.

Питання для обговорення

1. Поняття фінансових технологій (FinTech).
2. Сутність фінансових технологій (FinTech).
3. Етапи становлення та розвитку FinTech ринку.
4. Міжнародний ринок фінансових технологій (FinTech).
5. Правове регулювання фінансових технологій (FinTech).
6. Бізнес моделі на ринку FinTech.
7. Учасники FinTech ринку.
8. Ризики FinTech ринку.
9. Ризики недобросовісної конкуренції/концентрації в контексті FinTech.
10. Ризики та можливість їх мінімізації при співпраці стартапів з фінансовими установами
11. Регуляторна політика у сфері фінансових технологій (FinTech).
12. Ліцензування/авторизація діяльності FinTech гравців.
13. Публічні реєстри надавачів фінансових послуг.
14. Регуляторний підхід до аутсорсингу – міжнародна практика
15. Регуляторі вимогу до аутсорсингу відповідно до українського законодавства

Завдання

1. Ви працюєте у фінансовій компанії, яка вирішила вийти на ринок України. До Вас надійшло завдання - навести приклади альтернативних FinTech гравців на українському ринку, з зазначенням деталей щодо їх правового статусу (реєстрація/ліцензії/дозволи).

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

2. Ви працюєте над дослідженням для фінансових регуляторів в Україні щодо визначення можливою регуляторної політики по відношенню до виходу BigTech компаній на український фінансовий ринок. Вам необхідно провести дослідження міжнародного досвіду у цьому напрямі. Наведіть приклади BigTech компаній на ринку фінансових послуг, із зазначенням деталей щодо їх правового статусу у різних юрисдикціях (реєстрація/ ліцензії/дозволи).

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

3. В контексті аналізу справи щодо захисту прав споживачів, Вам необхідно розібратися, чи всі послуги, що пропонуються банком, дійсно надаються банком, або на його платформі послуги надаються іншими FinTech компаніями. Ідентифікуйте FinTech продукти, які надаються FinTech компаніями на платформі Приватбанку.

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

4. Ви працюєте юристом в Українському банку. Банк планує розпочати співпрацю та укласти угоду про аутсорсинг функцій бекофісу з FinTech компанією. Вам надано завдання проаналізувати які ризики виникають у банку, як можливо адресувати зазначені ризики у договорі.

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

5. Ви працюєте юристом в Українському банку. Український банк планує купити FinTech компанію. Вам необхідно надати консультацію керівництву банку - які ризики для банку та як їх можливо мінімізувати?

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

6. Ваш клієнт розмірковує над створенням необанку. В цьому контексті важливо проаналізувати вже існуючий досвід необанків в Україні, найбільш гучним з яких є Монобанк. Вам необхідно проаналізувати бізнес модель Монобанку - регуляторні вимоги до гравців (з посилання на норми законодавства). Це допоможе відповісти на питання які ліцензії можуть бути необхідні для необанку та його партнерів та, відповідно, ліцезійні вимоги, що будуть застосовуватись.

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

7. В контексті проекту зазначеного в завданні № 6 вам необхідно описати можливу структуру договірних відносин за бізнес моделлю Монобанка - правові підстави (посилання на норми законодавства).

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

8. Ви працюєте юристом у FinTech стартапі, який планує розпочати співробітництво з українськими банками – організувати call center для клієнтів банку. Для імплементації проекту вам необхідно проаналізувати регуляторні вимоги, юридичні ризики для FinTech стартапу щодо такого співробітництва.

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

9. Ви працюєте юристом в Українському банку. Український банк планує передати частину функцій по обслуговуванню клієнтів на Фінтек компанію. Вам необхідно проаналізувати які функції можливо аутсорсити і які ні?

Для відповіді на завдання необхідно використовувати публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри тощо.

Рекомендовані джерела

1. European Banking Authority (EBA). Glossary for Financial Innovation. URL: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2270404/72036f35-beac-4d44-acf1-2875c12b709e/Glossary%20for%20Financial%20Innovation.pdf>.

2. Financial Stability Board, “Financial Stability Implications from FinTech: Supervisory and Regulatory Issues That Merit Authorities’ Attention” (2017), available at <https://www.fsb.org/wp-content/uploads/R270617.pdf>. FinTech is defined as “technology-enabled innovation in financial services that could result in new business models, applications, processes or products with an associated material effect on the provision of financial services”.

3. fintech-guide_en (fst-ua.info).
Результати дослідження українських ФінТех провайдерів.

4. Fintech - statistics & facts | Statista

5. Стратегія розвитку фінтеху в Україні (bank.gov.ua)

6. Omarova S.T. *Technology v. Technocracy: Fintech as a Regulatory Challenge*, op.cit. in Journal of Financial Regulation. Vol. 6. 2020. Cornell Legal

Studies Research Paper No. 20-14, available at:
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3545468.

7. Regulation and supervision of fintech. Ever-expanding expectations. KPMG International Cooperative. 2019. Available at Regulation and supervision of fintech (assets.kpmg)

8. Big tech in finance: opportunities and risks. Annual Economic Report. 2019. URL: <https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2019e3.pdf>.

9. European Banking Authority (EBA). Final Report on the Guidelines on Outsourcing. 2019. URL: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2551996/38c80601-f5d7-4855-8ba3-702423665479/EBA%20revised%20Guidelines%20on%20outsourcing%20arrangements.pdf?retry=1>

10. European Banking Authority (EBA), Elisabeth Noble. Report-FinTech: Regulatory sandboxes and innovation hubs. 2018. URL: <https://policycommons.net/artifacts/2054805/report-fintech/2807896/>

11. The World Bank Group and The International Monetary Fund. “The Bali FinTech Agenda. 2018. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2018/10/11/bali-fintech-agenda-a-blueprint-for-successfully-harnessing-fintechs-opportunities>.

Тема 8. Віртуальні активи.

Питання для обговорення

1. Поняття віртуального активу.
2. Правовий статус віртуальних активів.
3. Співвідношення понять віртуального активу та криптовалюти.
4. Учасники ринку віртуальних активів
5. Види криптоактивів.
6. Можливість використання криптоактивів для обміну, розрахунків.
7. Використання криптовалюти в Україні.

8. White papers при випуску криптоактивів.
9. Надавачі послуг пов'язаних з криптоативами: регуляторні вимоги, ліцензування/авторизація.
10. Державне регулювання ринку віртуальних активів.

Завдання

1. Порівняти визначення криптоактиву в українському та європейському законодавстві, пояснити різницю.
2. Визначити правовий статус роботи Binance в Україні.
3. При купівлі квартири в Україні покупець пропонує розрахунок в криптовалюті. Чи можливо? Які проблемні питання можуть виникнути?
4. Ваш роботодавець пропонує виплату Вам заробітної плати в криптовалюті. Які проблемні питання можуть виникнути в зв'язку з цим?
5. Криптоактиви Вашого клієнта зникли. Які правові наслідки? План дій, що можете запропонувати?

Рекомендовані джерела

1. Papadimitri P., Tasiou M., Tsagkarakis, M. P., & Pasiouras F. FinTech and financial intermediation. In *The Palgrave Handbook of FinTech and Blockchain*. 2021. pp. 347-374.
2. Srokosz W. Supervisory issues over blockchain-based activities. In *Innovation in Financial Services*. 2020. pp. 149-166.
3. Suryono R. R., Budi, I., & Purwandari, B. Challenges and trends of financial technology (Fintech): a systematic literature review. *Information/* 2020. № 11(12). P. 590.

4. Thakor A. V. Fintech and banking: What do we know?. *Journal of Financial Intermediation*. 2020.p. 41.
5. Alt R., Beck R., & Smits M. T. FinTech and the transformation of the financial industry. *Electronic market*. 2018. № 28(3).p. 235-243.
6. Leong K., & Sung A. FinTech (Financial Technology): what is it and how to use technologies to create business value in fintech way?. *International Journal of Innovation, Management and Technology*. 2018. №9(2). P. 74-78.
7. Ryu H. S., & Ko K. S. Sustainable development of Fintech: Focused on uncertainty and perceived quality issues. *Sustainability*. 2020. № 12(18).
8. Directive 2015/2366/EU of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market.
9. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text)
10. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953-IX. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text)

Тема 9. Інноваційні фінансові технології

Питання для обговорення

1. Правовий статус електронних грошей в Україні.
2. Вимоги до випуску електронних грошей.
3. Використання електронних грошей іноземних емітентів.
4. Відмежування понять валютні цінності, електронні гроші, віртуальні активи.
5. Платіжні послуги: поняття та види.
6. Платіжні системи – поняття, види, регуляторні вимоги.
7. Договір про надання платіжних послуг.
8. Платіжні інструменти.
9. Альтернативні засоби платежу.

10. Регулювання платіжних послуг на території України – поняття «Території України».

Завдання

1. Ви працюєте в банку, відстежуєте зміни в законодавстві для їх імплементації у внутрішні положення, договори банку. В контексті зазначених функцій необхідно розібратися з наступною ситуацією. Закон про платіжні послуги повинен був вступити в силу з 1 серпня 2022 року, але його вступ в дію було відстрочено. При цьому Закон про відстрочення Президент підписав після 1 серпня. Так коли вступив в силу Закон?

Для відповіді на завдання використовуйте публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри.

2. Ви працюєте в юридичній компанії. До вас звернувся PayPal, який планує розпочати надання послуг в Україні. Регуляторні вимоги. Проаналізувати як історично розвивався вихід компанії на український ринок (це також допоможе у відповіді на питання).

Для відповіді на завдання використовуйте публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри.

3. В ситуації з війною в Україні, виїздом українців за кордон, з'явилась значна потреба у розширенні ринку платіжних послуг. Розрахунки між українцями, що знаходяться за межами України та в Україні є вкрай необхідними. Іноземна платіжна компанія, що випускає електронні гроші за кордоном планує надавати послуги українцям (відкриття електронного гаманця, розрахунки електронними грошима). Але відповідно до українського законодавства стикається з неможливістю надавати зазначені послуги. Чому – які є регуляторні перепони?

Для відповіді на завдання використовуйте публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри.

4. В контексті претензій, що виникли у Вашого клієнта, пов'язаних з розрахунками карткою, Вам необхідно визначити правовий статус Мастрекард в Україні з посиланням на відповідні норми законодавства.

Для відповіді на завдання використовуйте публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри.

5. Ви працюєте юристом у банку, який планує розпочати співпрацю з ApplePay. Відповідний досвід співпраці в Україні вже є. Вам необхідно проаналізувати використання ApplePay в Україні – правовий статус, бізнес модель.

Для відповіді на завдання використовуйте публічно доступну інформацію з надійних джерел, інформацію з сайтів відповідних компаній, публічні реєстри.

Рекомендовані джерела

- 1) What are cryptoassets (cryptocurrencies)? | Bank of England
- 2) Basel Committee on Banking Supervision, 'Prudential treatment of crypto-asset exposures', Consultative Document, June 2021, available at <https://www.bis.org/bcbs/publ/d519.pdf>
- 3) The Global Cryptoasset Regulatory Landscape Study./ Apolline Blandin, Ann Sofie Cloots, Hatim Hussain and others. Cambridge Centre for Alternative Finance.2019.
- 4) Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

5) REPORT on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on markets in crypto-assets and amending Directive (EU) 2019/1937 | A9-0052/2022 | European Parliament (europa.eu) (“MiCA”)

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис навчальної дисципліни «Правове регулювання діяльності в сфері надання фінансових послуг/FINTECH»

Курс 1й	Напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0 Кількість модулів – 2 Загальна кількість годин – 120 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента – 6-8.	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	Вибіркова Лекції: 20 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 80 год. Види контролю: Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І УМІНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правове регулювання діяльності в сфері надання фінансових послуг/FINTECH)» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

***Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами
контрольних заходів:***

і видами контрольних заходів:

Поточний контроль							Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max 20	max 10	max 15	max 10	max 15	max 10	max 20	Max 100

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.

Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
Зараховано	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПІДСУМКОВОЇ РОБОТИ

1. Поняття, сутність і структура ринку фінансових послуг.
2. Історія становлення та розвитку ринку фінансових послуг в Україні та світі.
3. Суб'єкти ринку фінансових послуг, їх класифікація та правовий статус.
4. Посередництво на фінансовому ринку.
5. Фінансова установа як основний учасник ринку фінансових послуг.
6. Правовий статус та особливості діяльності фінансових компаній.
7. Правовий статус та особливості діяльності ломбардів.
8. Захист прав споживачів фінансових послуг.
9. Підстави, вид та розмір відповідальності на ринку фінансових послуг.
10. Саморегулівні організації учасників ринку фінансових послуг.
11. Державний нагляд за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг.
12. Кредитний реєстр Національного банку України.
13. Органи державного регулювання та нагляду на ринку фінансових послуг.
14. Фінансова послуга як об'єкт цивільних прав.
15. Таємниця фінансової послуги: поняття, зміст, забезпечення збереження, порядок розкриття.
16. Договір про надання фінансової послуги.
17. Міжнародні фінансові угоди.
18. Синдиковане кредитування.
19. Забезпечення фінансових операцій.
20. Особливості забезпечення в міжнародних трансакціях.
21. Закон про «спліт» (перерозподіл функцій між регуляторами фінансового ринку). Результати імплементації.
22. Створення Fintech sandboxes в Україні – статус, законодавче регулювання.
23. Міжнародні організації з співпраці в питаннях Фінтек.
24. Регулювання Національного банку України щодо імплементації Закону України «Про платіжні послуги».
25. Правове регулювання операцій з криптовалютою.
26. Закон України «Про віртуальні активи»: принципова різниця з MiCA.
27. Види діяльності в сфері віртуальних активів.
28. Smart-contract: поняття, правова природа та сфера використання.
29. Існуюча судова практика щодо криптоактивів.
30. Податкові наслідки операцій з криптоактивами.